הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר שופטים

קרית ספר על משנה תורה, הלכות אבל

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות אבל

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-אבל/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ט 4
הלכה י 4
פרק ב 4
הלכה א 4
הלכה ו 4
הלכה י 5
הלכה יב 5
הלכה יג 5
הלכה יד 5
פרק ג 5
הלכה א 5
הלכה ו 6
הלכה ח 6
הלכה יא 6
הלכה יב 6
הלכה יג 6
פרק ד 6
הלכה ה 6
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה ט 7
פרק ה 7
הלכה א 7
פרק ו 8
הלכה א 8
פרק ז 8
הלכה א 8
הלכה ו 8
פרק ח 8
הלכה א 8
פרק ט 8
הלכה ב 8
פרק י 9
הלכה א 9
פרק יא 9
הלכה ז 9
פרק יב 9
הלכה ו 9
פרק יג 9
הלכה א 9
פרק יד 9
הלכה א 9
הלכה יג 9

פרק א

הלכה א

מצות רלח להתאבל על הקרובים דכתיב ואכלתי חטאת היום היטב בעיני ה' היום אסור ולמחר מותר דאין אבלות מן התורה אלא יום ראשון בלבד שהוא יום המיתה ויום הקבורה וכתיב ואחריתה כיום מר ובספר מנין המצות כתב הרב ז"ל במצוה ל"ז שנצטוו הכהנים שיטמאו לקרובים הנזכרי' בתורה דכתיב לא יטמא וגו' עד וזה בעצמו הוא מצות אבול כלומר כל איש מישראל חייב להתאבל על קרוביו כלומר ששה מתי מצוה ולחזק חיוב זה באר אותו בכהן שהוא מוזהר על הטומאה שיטמא על כל פנים כשאר ישראל כדי שלא יתלש דין האבלות וכבר התבאר שהאבלות יום אחד מדאוריתא וכו' הנה כבר התבאר שחיוב אבלות הוא מצות עשה אמנם ביום ראשון לבד והשאר דרבנן וכו' עכ"ל שם. ומאימתי יתחייב באבילות משיסתם הגולל. ואין מתאבלין אלא על מי שכלו לו חדשיו ונולד חי ושלם כדאמרינן התם לאביו שלם וכו' ונפלים אין מתאבלים עליהם דכתיב לאביו ולאמו שהם בני קיימים אף כל שהם בני קיימא ומשום דכתיב לנפש דהוה משמע נפלים נמי איצטריך קרא.

הלכה ט

כל הרוגי מלכות מתאבלים עליהם וממונם למלך והרוגי ב"ד אין מתאבלים עליהם אבל אוננים עליהם כדאמ' פי"ג דהלכו' סנהדרין.

הלכה י

הפורשים מדרכי צבור ומאבד עצמו לדעת אין מתאבלין עליהם ואין מטמאים הכהנים להם כדכתיב בעמיו בזמן שהם עושים מעשה עמם ולא בזמן שפירשו מדרכי צבור:

פרק ב

הלכה א

אלו שאדם חייב להתאבל עליהם דין תורה אמו ואביו ובנו ובתו ואחיו ואחותו דהני כתיבי גבי כהן שחייב להטמא ולהתאבל עליהם כדאמר' לעיל.

הלכה ו

ומטמאין את הכהן על כרחו כדכתיב לה יטמא מצוה והינו בזכרים כדכתיב אמור אל הכהנים בני אהרן ולא בנות אהרן מדלא כתיב בית אהרן או כהנים סתם ומשנסתם הגולל אינו מטמא להם יותר כיון שנתעסק כבר בקבורתם אבל מתאבל כל היום מן

התורה כדא'. מטמא הוא לאמו ולשאר קרוביו אפילו הם חללים דדרשינן התם לאמו ולבנו ולבתו בין כשרים בין פסולים.

הלכה י

אחותו הנשואה אינו מטמא לה אף על פי שהיא נשואה לכהן וכן הארוסה דרשינן התם ר' יוסי ורבי שמעון ולאחותו הבתול' פרט לאנוסה ומפותה אשר לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש הויה דקידושין הקרובה לרבות את הארוסה שנתגרשה אליו לרבות את הבוגרת ומוכת עץ דרשינן לה לדעת הרב ז"ל דמטמא לה מדכתיב לאיש מי שהוייתה על ידי איש.

הלכה יב

אחיו ואחותו מאמו אינו מיטמא להם דכתיב ולבנו ולבתו מה בנו ובתו שראוי ליורשם אף אחיו ואחותו.

הלכה יג

הספקות אינו מטמא להם דכתיב לה יטמא מיטמא הוא על הודאי ולא על הספק.

הלכה יד

אינו מטמא אלא על השלם כדכתיב לאביו ודרשינן התם בנזיר בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר וכן שאר הקרובים ילפינן מיניה. הטומאה לקרובים דחויה היא ולא הותרה שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אטמא או אלקט עצמות פלו' ת"ל לה יטמא ולא לאחרים עמה:

פרק ג

הלכה א

אזהרת שנ שלא יטמא כהן הדיוט לנפש אדם אלא לקרובים כדכתיב לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשארו וגו' והמיטמא לאחרים בעדים והתראה לוקה. ואחד הנוגע במת או המאהיל או הנושא דילפינן בת"כ לא יטמא הכתוב בכהן הדיוט מלא יטמא הכתוב בכהן גדול מה התם חייב בבל יבא ובל יטמא כדכתיב ביה על כל נפשות מת לא יבא דמשמע ביאה לבית שהיא טומאת אהל אף בכהן הדיוט כן וכן מצינו בנזיר שקדושתו לשעה לבד ואפ"ה חייב בשניהם כדאמ' פרק הבא על יבמתו ונושא הוי כנוגע כדאמר' לענין טמאה וכבר נתבארו דיני טומאת אהל בהלכות טומאת מת. נכנס בשוגג באוהל או בקברות והתרו ועמד שם כדי השתחואה חייב מלקות כמו שנתבאר בהלכות טומאת מקדש וכניסה בקבר ילפינן מדכתיב וכל אשר יגע על פני השדה וגו' או בקבר. נכנס

וחזר ונכנס והתרו בו על כל פעם חייב על כל כניסה וכניסה דהא כתיב לא יבא לא שנא טמא לא שנא טהור ואם היה שם לא קרינא ביה לא יבא אכל התראה שהרי הוא מחולל ועומד במקום הטומאה. המטמא את הכהן במזיד לוקה כשהכהן היה שוגג כדאמ':

הלכה ו

אזהרת שנא שלא יטמא כ"ג אפילו לקרובים דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא:

אזהרת שנב שלא יכנס עם המת באהל ואפילו קרוביו כדכתיב ועל כל נפשות מת לא יבוא הא למדת שחייב בלא יבוא וחייב בלא יטמא ולוקה שתים אם היתה הטומאה והביאה בבת אחת וטמא קודם ואחר כך נכנס אם התרו בו לוקה אף על הביאה וכדאיתא בנזיר והר"ם מקוצי ז"ל מנה ב' לאוין גם כן בכהן הדיוט לא יטמא ולא יבוא אבל הרב ז"ל לא מנאם משום דאתי בגזרה שוה כדאמ' לעיל.

הלכה ח

כהן שפגע במת מצוה אפילו כהן גדול מיטמא לו דדרשינן בנזיר פרק כ"ג לא יטמא בעמיו בזמן שעמיו שם אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה. כהן ונזיר שפגעו במת מצוה יתעסק בו הנזיר שאין קדושתו קדושת עולם. כל כהן הקודם לחברו במעלה מתאחר לטומאה.

הלכה יא

החללים מותרים להטמא דכתיב הכהנים יצאו חללים שאף על פי שאביהם כהן הם אינם בכיהונם אבל בעלי מומין מוזהרים הם שהרי הם בכיהונם לענין אכילת קדשים כדאיתא בדוכתיה.

הלכה יב

כהן קטן הגדולים מוזהרים שלא יטמא דתניא אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים דהוי סגי בחד אמור אלא דאתא לרבויי שמוזהר האב על הבן דבשאר איסורין אינו כך כדאמרינן קטן שבא לכבות אין אומרים לו וכו'.

הלכה יג

מת תופס ד' אמות לטומאה היכא דלא נקבר עדיין ונראה דהוי מדרבנן:

פרק ד

הלכה ה

הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו דכתיב לא יטמא להם במותם כדאמרינן בנזיר פרק ג' מינים.

הלכה ו

מי שמתו מוטל לפניו פטור מן התפלה ומן התפילין וכו' ומכל מצוה האמורה בתורה כדתנן בברכות וטעמא משום דהעוסק במצוה פטור מן המצוה והכא רמיא עליה מצוה קבורת מתו וטרד בה ובשבת חייב דלא טריד.

הלכה ז

וכל המלין על מתו עובר בלאו דכתיב לא תלין נבלתו וגו' אלא אם כן הלינו לכבודו ולצרכו.

הלכה ט

אבל ביום ראשון אסור להניח תפילין:

פרק ה

הלכה א

אלו דברים שאבל אסור בהם ביום ראשון מן התורה ובשאר הימים מדרבנן אסור לספר דכתיב בבני אהרן ראשיכם אל תפרעו מכלל ששאר המתאבלים מגדלים פרע וכיבוס ורחיצה וסיכה מדכתיב התאבלי נא ולבשי בגדי אבל ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה שקודמת לה כדכתיב ורחצת וסכת והאי לא הוי ילפותא אלא גלוי מילתא בעלמא מדברי קבלה ואיסור תשמיש המטה איכא גילוי מילתא מדברי קבלה דאבל אסור מדכתיב בדוד וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וכו' מכלל דעד השתא הוא אסור ונעילת הסנדל דכתיב ביחזקאל ונעלך תשים ברגלך מכלל שכל העם אסורים ורמז לאיסור עשיית מלאכה מדכתיב והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור וכו' ואסור בדברי תורה דכתיב ביחזקאל האנק דום ומנין שאינו יושב על המטה דכתיב ויקם המלך וגו' וישכב ארצה. ואסור בפריעת הראש מדכתיב ביחזקאל לא תעטה על שפם מכלל דאחרים אסירי בפריעה ומיחייבי עטיפה דכתיב על שפם יעטה ותרגום אונקלוס כאבלה יתעטף ואסור בשאלת שלום דכתיב נמי גבי יחזקאל האנק דום וה"ק ליה באניקה ואנינה אתה שוה לשאר אבלים ונראה דלדעת הרב ז"ל דכל הני י"א מילי אסירי ביום א' מדאוריתא דעד השתא הוו גמרא עד דאתא דוד ויחזקאל ואסמכוה אקרא. פרק ששי ושביעי מדרבנן. כהן גדול חייב בכל דברי אבלות אלא שאסור לו לקרוע בגדיו מלמעלה ולגדל פרע ונראה דלא הוי אלא מדרבנן שלא בשעת עבודה ולצאת אחר המטה כרבי יהודה פרק כ"ג דאינו יוצא מן המקדש משום שנאמר ומן המקדש לא יצא. וכן המלך חייב באבלות אלא שאינו יוצא דרך כבוד וגדולה למלך:

פרק ו

הלכה א

-העתקה מסוף פרק ה-

[**פרק** ששי ושביעי מדרבנן.]

פרק ז

הלכה א

-העתקה מסוף פרק ה-

[**פרק** ששי ושביעי מדרבנן.]

הלכה ו

-העתקה מסוף פרק ה-

[**כהן** גדול חייב בכל דברי אבלות אלא שאסור לו לקרוע בגדיו מלמעלה ולגדל פרע ונראה דלא הוי אלא מדרבנן שלא בשעת עבודה ולצאת אחר המטה כרבי יהודה פרק כ"ג דאינו יוצא מן המקדש משום שנאמר ומן המקדש לא יצא. וכן המלך חייב באבלות אלא שאינו יוצא דרך כבוד וגדולה למלך:]

פרק ח

הלכה א

אבל חייב לקרוע על מתו דכתיב ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו הא אחר חייב לפרום ומעומד דכתיב ויקם המלך ויקרע וגו':

פרק ט

הלכה ב

חייב אדם לקרוע על רבו ועל הנשיא ועל אב ב"ד ועל רוב הציבור שנהרג ועל ברכת השם ועל ס"ת שנשרף ועל ערי יהודה ועל ירושלם ועל המקדש וכדילפינן לכולהו מקראי דברי קבלה ונראה דהוו מדרבנן ואסמכתא:

פרק י

הלכה א

אין אבלות בשבת דאין עשה דאבלות דוחה עשה ולא תעשה דבשבת וכן בימים טובים אין אבלות נוהג בהן מהאי טעמא וביום אחרון של דבריהם אתי עשה דאבילות מדאוריתא ודחי עשה דרבנן:

פרק יא

הלכה ז

מי שמת לו מת בימי חופתו או שהכין כבר כל הצריך לחופה נוהג ז' ימי המשתה ואחר כך ימי אבלות דאף על גב דאבלות יום ראשון דאוריתא הרי הוא עסוק במצות נישואין שהיא ג"כ דאוריתא ופטור מאבלות עד שישלים ימי שמחתו:

פרק יב

הלכה ו

אבלות של ליקוט עצמות נראה דלא הוי אלא מדרבנן ופרק י"ג מדרבנן:

פרק יג

הלכה א

-העתקה מפרק יב-

[**ופרק** י"ג מדרבנן:]

פרק יד

הלכה א

מצות גמילות חסדים דרך כלל הויא דאוריתא בכלל ואהבת לרעך כמוך ונלמד מדכתיב והלכת בדרכיו וגו' כמו שדרשו חכמים ז"ל ופרטי גמילות חסדים מדבריהם.

הלכה יג

המת אסור בהנאה כולו כדילפינן מדכתיב ותמת שם מרים שם שם מעגלה ערופה דכתיב וערפו שם ואסורה בהנאה וכן ארונו ותכריכיו אסורים בהנאה ואפשר דלא אסירי אלא מדרבנן אף על גב דילפינן התם פרק נגמר מתשמישי ע"ז דהא אפילו שערו לא אסור משום דאינו גופו ולא גזרו עליו איסור מדרבנן משום דלא צריך ליה דהא כשהוא בחיים

מגלח שערו ותכריכין צריכין לו לכבודו. והמרבה כלים עליהם עובר משום בל תשחית ולמלך ולנשיא ליכא בל תשחית שהכל הוא כבודם וכתיב בשלום תמות וכמשרפות אבותיך הראשונים וגו'. ויש בהלכות אלו הרבה הלכות מדרבנן וחייבים אנו בהם משום לא תסור ומשום ושמרתם את משמרתי וגו':